

Едгар Уолс • Натаниъл Хоторн • Хърбърт Уелс
Робърт Хауърд • Едит Несбит • Абрахам Мерит
М. Р. Джеймс • Алджърнън Блакуд и др.

БОТАНИЧЕСКИ КОШМАРИ

София, 2023

The Sumach – Ulric Daubeny
Phalaenopsis Gloriosa – Edgar Wallace
Lost in a Pyramid, or the Mummy's Curse – Louisa May Alcott
Rappaccini's Daughter – Nathaniel Hawthorne
The Flowering of the Strange Orchid – Herbert Wells
The Garden of Fear – Robert E. Howard
Carnivorine– Lucy H. Hooper
The Pavilion – Edith Nesbit
The Purple Terror – Fred M. White
The Women of the Wood – Abraham Merritt
The Man-Eating Tree – Phil Robinson
The Ash Tree – Montague Rhodes James
The Moaning Lily – Emma Vane
The Man Whom the Trees Loved – Algernon Blackwood

© Издателство „Изток-Запад“, 2023

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Иван Атанасов, подбор и съставителство, 2023

© Явор Цанев, превод, 2023

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2023

ISBN 978-619-01-1264-8

Едгар Уолъс, Натаниъл Хоторн, Хърбърт Уелс,
Робърт Хауърд, Едит Несбит, Абрахам Мерит,
М. Р. Джеймс, Алджърнън Блакуд и др.

БОТАНИЧЕСКИ КОШМАРИ

Подбор и съставителство

Иван Атанасов

Превод от английски

Явор Цанев

СЪДЪРЖАНИЕ

Смрадликата	
Ълрик Добъни	7
Phalaenopsis Gloriosa	
Едгар Уолъс	18
Изгубени в пирамидата	
или Проклятието на мумията	
Луиза Мей Олкот	36
Дъщерята на Рапачини	
Натаниъл Хоторн	48
Цъфтежът на странната орхидея	
Хърбърт Уелс	79
Градината на страха	
Робърт Хауърд	89
Месоядката	
Луси Хупър	107
Павилионът	
Едит Несбит	119
Пурпурният ужас	
Фред М. Уайт	137
Жените от гората	
Абрахам Мерит	155

Човекоядното дърво

Фил Робинсън 189

Ясенът

М. Р. Джеймс..... 198

Стенецата лилия

Ема Вейн 213

Човекът, когото дърветата обичаха

Алджърнън Блакуд 224

СМРАДЛИКАТА

— К олко е червена тази смрадлика! Айрини Бартън промърмори нещо неопределено, тъй като дървото ѝ навяваше болезнени спомени. Без да си дава сметка за този факт, нейната гостенка продължи да обсъжда смрадликата.

– Знаеш ли, Айрини, от това дърво ме побиват тръпки! Не мога да си го обясня, но освен че не е хубаво, в него има нещо *нередно*. Как е възможно например листата му да са червени през август, когато би трябвало да си променят цвета чак октомври?

– Що за странни мисли се въртят в главата ти, Мей! Дървото си е наред, въпреки че за мен е свързано с тъжно събитие. Горкият Спот; нали знаеш, преди два дни го погребяхме под него. Ела да видиш гроба му.

Двете жени слязоха от верандата, където водеха разговора, и бавно закрачиха по поляната, в чийто край растеше смрадликата в почти стряскащо уединение. Госпожа Уоткъм, която бе проявила толкова голям интерес към дървото, дори се усъмни дали наистина е смрадлика, тъй като листата бяха нетипични, а клоните – възлести и изкривени до неузнаваемост. Въпросните листа тъкмо се бяха изпъстрили с бледочервени петна, но вместо да увиснат, изглеждаха подути, сякаш буйният им растеж не беше съвсем здрав.

Двете постояха известно време, загледани в трогателния малък гроб, а тишината бе нарушена едва когато г-жа Уоткъм се втурна под дървото и се върна, стиснала нещо в ръка.

– Айрини, виж този мъртъв дрозд. Горкото малко същество! Такова великолепно оперение, а тежи не повече от бонбон!

Госпожа Бартън го погледна със свъсени вежди.

– Не мога да разбера какво става с птиците, Мей – освен ако някой не залага отрова. Постоянно ги намираме мъртви в градината, обикновено под или близо до това дърво.

Не беше ясно дали г-жа Уоткъм я слуша. Тази сутрин вниманието ѝ сякаш се рееше някъде и тя изучаваше изкривените клони на смрадликата със замислен поглед.

– Странно е, че листата ѝ се променят по това време на годината – промърмори тя. – Напомня ми за болестта на горката Джералдин. Знаеш ли, това дърво изключително много я привличаше. И тогава беше доста алено, а беше едва юни и тъкмо бе свършил ловният сезон.

– Мей, скъпа! Тази сутрин в главата ти има само алени листа! – отвърна Айрини, несигурна дали това я дразни, или я забавлява. – Не разбирам защо си толкова загрижена за цвета им. Той се дължи на ужасната жега през последните два дни, тъй като почти нямаше червени петна, когато погребвах бедния Спот.

Разговорът изглеждаше абсурдно тривиален, но след като г-жа Уоткъм си тръгна, Айрини не можа да прогони от ума си мисълта за фаталната болест на своята братовчедка. Новината ги беше шокирала. Горката Джералдин, която винаги е била толкова силна, да стане жертва на остра анемия! Беше направо невероятно, че за няколко дни сърдечната недостатъчност сложи край на младия ѝ живот. Не можеше да се отрече, че тъжното събитие бе довело до чудесна промяна за Айрини и нейния съпруг, давайки им възможност да заменят тясната къща в предградията с този красив провинциален дом, наречен Клийв Грейндж. За нея всичко тук бе изпълнено с насладата от новото, тъй като едва от седмица се разпореждаше като господарка в очарователното имение. Хилари, съпругът ѝ, все още не беше опознал всичките му забележителности, тъй като остана в Лондон да довърши бизнес делата си.

Изминаха няколко дни, в по-голямата си част посветени на приятните занимания по подреждането и пренареждането на новия дом. С течение на времето пурпурните пръски по смрадликата избледняха, листата отново станаха зелени, макар и увиснали, сякаш им липсва влага. Айрини забеляза това по време на ежедневните си посещения на малкия кучешки гроб. Опитваше се да засади върху него цветя, но те не се захващаха и неизменно повяхваха. Нищо, дори трева, не растеше под смрадликата. Сякаш само смъртта процъфтява там, помисли си тя в мимолетен пристъп на депресия, докато се оглеждаше дали наоколо няма още мъртви птици. Но откакто г-жа Уоткъм намери дрозда, не беше попадала на други.

Една вечер, когато жегата в къщата стана непоносима, Айрини излезе да се разходи из градината, а стъпките ѝ неволно я отведоха към малкия гроб под смрадликата. На приглушената лунна светлина кривият ствол и клоните на старото дърво напомняха на груба селска пейка и почувствала умора, тя се намести в естествено оформената седалка, като се отпусна назад, вдъшвайки щастливо хладния нощен въздух. Скоро задряма и засънува необичайно ярък сън – че Хилари е приключил работата си в Лондон и се прибира у дома. Срещнаха се привечер, близо до градинската порта, а той разпери широко ръце и нетърпеливо я обгърна с тях. Изведнъж сънят започна да се променя и да заприличва на кошмар. Небето странно притъмня, ръцете станаха груби и властни, а лицето, което се наведе да целуне шията ѝ, не беше на младия ѝ съпруг: беше похотливо, злобно, възлесто – като ствола на загрубяло вековно дърво. Смразена от ужас, Айрини се бори дълго и отчаяно с видението, докато най-сетне се събуди от собственото си уплашено скимтене. Въпреки пробуждането си, не можа веднага да се отърси от кошмара. Струваше ѝ се, че все още е здраво сграбчена от нечии груби ръце и едва след съяпа, почти машинална борба успя да се освободи и да забърза през моравата към осветената врата на къщата.

На следващата сутрин госпожа Уоткъм я посети и я огледа озадачено.

– Колко бледа изглеждаш, Айрини. Да не си болна?

– Болна? Не, само малко апатична. Намирам това горещо време за много тежко.

Госпожа Уоткъм я изгледа внимателно, тъй като лицето на Айрини беше много бледо. В контраст с него, на тънкия врат, около сантиметър под ухото, се виждаше яркочервено петно. Айрини интуитивно вдигна ръка към него, докато обясняваше на приятелката си:

– Толкова е болезнено. Сигурно снощи съм се одрала, докато седях на смрадликата.

– Седяла си на смрадликата! – повтори учудено госпожа Уоткъм. – Колко интересно, че ти е хрумнало. Горката Джералдин правеше същото точно преди да се разболее, но накрая я беше обзел истински ужас от това дърво. Божичко, ама тази сутрин то пак е доста червено!

Айрини се извърна по посока на дървото, изпълнена със смъртно отвращение. Наистина, листата вече не бяха увиснали, нито бяха зелени. Бяха отново изпъстрени с алени петна и растението бе възвърнало предишната си сила.

– Уф! – въздъхна тя и бързо се обърна към къщата. – Напомня ми за един ужасен кошмар. Тази сутрин главата ми е доста замаяна, дай да влезем вътре и да поговорим за нещо друго!

С напредването на деня жегата ставаше все по-потискаща, а нощта донесе със себе си особена тишина – като тишината, която обикновено предвещава силна гръмотевична буря. Нито една птица не изпя вечерния си химн, дори най-малък полъх на вятъра не раздвижи нито един лист: всичко беше пропито от безмълвието на очакването.

Интервалът между вечерята и времето за лягане винаги е мрачен за хората, които са свикнали да общуват, и като остана съвсем сама, безпокойството на Айрини моментално се засили. Първо таванът, а след това и самият въздух в къщата сякаш натежаха над главата ѝ. Въпреки че прозорците и вратите бяха широко разтворени, задухът ставаше все по-непоносим, докато, напълно отчаяна, тя не избяга в градината, където внезапно проблясъци на хоризонта предупреждаваха за приближаващата буря. Чувствайки се някак изгубена, известно време тя

се скита, като поспираше, колкото да долови ехото на далечна гръмотевица, докато накрая се озова пред самотния малък гроб на Спот. Гледката му я порази с усещането за пълна самота и от мъчителния копнеж по нейния верен любимец очите ѝ се напълниха със сълзи.

Без да знае защо го прави, Айрини се настани в услужливите клони на старата смрадлика и успокоена от удобната поза, която зае, скоро започна да клюма и задряма.

После имаше неясни спомени и не беше сигурна дали наистина е спала, или е преживяла някакъв вид кошмар наяве. Част от съня от предишната вечер се върна в съзнанието ѝ, но този път с допълнителен ужас, тъй като не започна с приятно видение за съпруга ѝ. Вместо това около нея веднага се сключиха безмилостни, подобни на клони ръце, които я стиснаха като менгеме – така здраво, че тя едва успяваше да диша. Ужасна, грапава и белязана от всички пороци глава се стрелна към красивата ѝ бяла шия, сякаш див звяр връхлиташе плячката си. Противните устни започнаха да се впиват в кожата ѝ... Тя се бореше отчаяно, обезумяло, тъй като за замаяните ѝ сетива самите клони на дървото оживяха и се заувиваха безмилостно около нея, вкопчвайки се упорито в крайниците ѝ и разкъсвайки роклята. Болката накрая я пришпори да направи героично усилие. Беше болка от нещо – може би клонка, – впило се дълбоко в незащитената ѝ шия. Със задавен вик тя се отскубна и окуражена от внезапен трясък на гръмотевица, хукна, залитайки, към убежището на къщата.

Стигнала до уютната всекидневна, Айрини се отпусна в едно кресло, задъхана и в пристъп на истерия. През отворените прозорци нахлуваха освежаващи пориви на вятъра, но въпреки че обстановката бе успокояваща, измина час, преди да успее да събере достатъчно сили, за да се добере до леглото на горния етаж. В стаята ѝ я очакваше нов шок. Едва разпозна безкръвното, измъчено лице, което я гледаше от огледалото. Очите ѝ бяха лишени от блясък, устните – побелели, а кожата висеше отпусната върху съсухрената плът и я караше да изглежда преждевременно остаряла. Единственото цветно петно, което нарушаваше

тебеширената бледност на шията ѝ, беше малката струйка засъхнала кръв. Тя взе огледалце и притеснено огледа мястото. Беше старата рана, която се бе отворила отново – изглеждаше възпалена, почти като ухапване от някакво малко, острозъбо животно. И я смъдеше болезнено...

Госпожа Уоткъм, която на следващата сутрин нахлу в трапезарията с предложение за екскурзия до съседния град, остана шокирана от вида на Айрини и настоя веднага да повика лекар. По време на прегледа тя непрекъснато се суетеше край тях и държеше да се обърне специално внимание на раничката на шията на Айрини. Пациентката и лекарят я смятаха за маловажна, но накрая докторът се съгласи да я разгледа и леко озадачен от видяното, препоръча да я държат превързана. Той предположи, че Айрини страда от анемия, и заяви, че ще е добре да не се напруга и да укрепва силите си с добра храна, отворени прозорци и обичайния набор от хапчета и тонизиращи сиропи. Въпреки предписанията му обаче никой не остана напълно удовлетворен. На лекаря му липсваше увереност, Айрини беше сигурна, че няма как наистина да е анемична, а г-жа Уоткъм беше обсебена от вътрешни опасения, съвсем неопределени, но въпреки това тревожни. Тя напусна къщата като жена, която носи непосилно бреме. Минавайки по алеята, погледът ѝ се насочи към старата смрадлика, която сега беше станала по-пурпурна и по-цветуща, отколкото я бе виждала от времето на фаталната болест на Джералдин.

– Мразя това ужасно старо дърво! – измърмори тя, след което добави, поразена от неясно предчувствие: – Съпругът ѝ трябва да бъде уведомен. Веднага ще му изпратя телеграма.

Айрини, съвсем по женски, използва принудителното си безделие, като се захвана да пренарежда килера – единствената част от новия ѝ дом, която все още бе неизследвана. Сред боклуците за изхвърляне имаше и едно малко тефтерче, очевидно неизползвано. От чисто любопитство тя го взе и с изненада откри по надписа, че братовчедка ѝ Джералдин е възнамерявала да го използва като дневник. Имаше дата – само няколко дни преди смъртта на горкото момиче, – но нямаше записки,

въпреки че първите два листа от тефтерчето очевидно липсваха. Когато Айрини понечи да го остави, към пода запърха откъснато листче. Тя се наведе и още докато се навеждаше, дъхът ѝ секна – видя думите, написани от ръката на братовчедка ѝ: „Смрадликата ме омайва...“

По някакъв необясним начин написаното се отнасяше за нея. Беше очевидно за кое дърво става въпрос – за старата смрадлика в края на поляната. То омайваше и самата Айрини, макар че тя едва сега открито си призна този факт. Разрови се трескаво из бележника и откри близо до задната му корица парченца накъсана хартия, които очевидно бяха първите два листа от дневника. Започна да върти късчетата нетърпеливо. Повечето от тях съдържаха не повече от една кратка дума или части от по-дълга, но няколко по-големи фрагмента се оказаха насочващи и изпълнена с нервно безпокойство, тя занесе тефтерчето до писалището, за да прекара остатъка от следобеда в опити да сглоби накъсаните листове.

Междувременно г-жа Уоткъм се тревожеше и безпокоеше за неочакваното заболяване на Айрини. Нейната бледност, апатичност, дори странният белег на шията, даваха повод за тревога, тъй като съвсем точно съответстваха на симптомите, проявявани от братовчедка ѝ Джералдин през последните няколко дни преди да почине. Искаше ѝ се селският лекар, който бе запознат с предишния случай, да се върне по-скоро от отпуска си, тъй като неговият временен заместник, изглежда, не можеше да предостави онова авторитетно решение, което да е така утешително за пациенти, роднини и приятели. Чувствайки се като стара приятелка, отговорна за благосъстоянието на Айрини, тя изпрати телеграма до Хилари, с която му съобщи за внезапното заболяване и го посъветва незабавно да се върне.

Неотложността на телеграмата го разтревожи дотолкова, че той отпътува от Лондон със следващия влак и пристигна в Клийв Грейндж малко след свечеряване.

– Къде е госпожата? – беше първият му въпрос, когато прислужницата го посрещна в коридора.

– Горе, сър. Оплака се, че се чувства уморена, и каза, че ще си легне.

Той се втурна към стаята ѝ, но тя се оказва празна. Повика я по име, позвъни на слугите и след миг цялата къща се оживи, но не откриха Айрини. Хилари реши, че е възможно да е отишла при г-жа Уоткъм, и се канеше да отиде у тях, когато самата тя пристигна.

– Видях светлините на таксито... – понечи да обясни, но прекъсна изречението по средата, когато срещна въпросителния поглед на домакина.

– Къде е Айрини?

– Айрини? Господи, Хилари, тя не е ли тук?

– Не. Не можем да я намерим никъде. Мислех, че може да е с теб.

За част от секундата лицето на г-жа Уоткъм изразяваше учудване. След това учудването премина в уплаха и загриженост.

– Тя е при онова дърво! Сигурна съм! Хилари, трябва веднага да я махнем оттам!

Без да разбира абсолютно нищо, той последва развълнуваната жена в градината, препъвайки се след нея през моравата. Тъмнината беше плътна, а силният вятър сякаш ги отблъскваше назад с истински ръце. Най-сетне забелязаха бялата рокля на Айрини, която смътно се мярна на катранения фон, полускрита сред извивките на старата смрадлика.

Двамата сграбчиха спящото тяло, но клоните се залюляха диво от бурята и обърканият Хилари имаше чувството, че се опитват да задържат нарочно жена му в прегръдката на дървото. Когато най-после се добраха до убежището на къщата, те положиха безжизнения си товар на дивана. Айрини беше в безсъзнание, смъртно бледа, с болезнено изкривено лице, сякаш изпитваше страх. Лишена от превръзката си, старата рана на шията ѝ отново се беше отворила и прокървила.

Хилари се втурна да доведе лекаря, а г-жа Уоткъм и слугите отнесоха Айрини в стаята ѝ. Минаха няколко часа, преди тя да се върне в съзнание, и през това време съпругът ѝ беше внимателно, но твърдо държан извън покоите на болната. Объркан и безуте-

шен, той крачеше неспокойно из къщата, докато вниманието му не бе привлечено от необичайните късчета хартия върху писалището на Айрини. Схвана, че ги е подреждала и слепвала, за да събере изреченията в тях. Задачата беше едва наполовина завършена, но това, което прочете, му се стори изключително странно:

Седенето в старата смрадлика ме омайва. Хващам се, че се връщам към нея несъзнателно – не, дори против волята си. Ох, обаче какви кошмарни видения предизвиква! Сякаш достигам дълбините на ужаса. Споменът за тях се е вкопчил в ума ми и моята сила отслабва с всеки следващ ден. Д-р Х. говори за анемия...

Айрини беше стигнала дотук с подреждането на късчетата хартия. Без да е наясно защо го прави, Хилари реши да довърши задачата, но преди да приключи, ранната хладина на утрото вече се усещаше. Свит и скован, той тъкмо се надигаше от стола, когато до вратата се чуха стъпки и малко след това влезе г-жа Уоткъм.

– Айрини е по-добре – побърза да обяви тя. – Спи нормално и според доктор Томсън вече няма непосредствена опасност. Горкото дете е ужасно слабо и бледо.

– Мей, кажи ми, какво означава всичко това? Защо Айрини внезапно се разболя толкова тежко? Не мога да го проумея!

Лицето на г-жа Уоткъм беше неестествено сериозно.

– Дори лекарят признава, че е озадачен – отговори тя много тихо. – Всички симптоми сочат към внезапна и прекомерна загуба на кръв, въпреки че в случаите на остра анемия...

– Божичко! Но... Да не ми казваш, че е същото като при Джералдин? Не мога да повярвам!

– И аз не мога. О, Хилари, сигурно ще ме помислиш за побъркана, но имам чувството, че става въпрос за някакво неизвестно, ужасно въздействие. Айрини беше съвсем добре преди три дни, същото беше и с Джералдин, преди да се разболе. Случаите са много сходни... Айрини се опитваше да ми каже нещо за някакъв дневник, но горкото момиче беше твърде изтощено и не можах да го разбера.

– Дневник? Да не би да е дневникът на Джералдин? Сигурно е имала предвид него. Току-

що приключих със сглобяването му, но честно казано, нищо не можах да схвана!

Госпожа Уоткъм хвърли бърз поглед на написаното, после внимателно го прочете отново.

Накрая зачете втората половина на глас.

– Слушай, Хилари! Това ми се струва важно:

Д-р Х. говори за анемия. Моля се на Бога той да се окаже прав, защото мислите ми понякога се насочват в посока, която предвещава чиста лудост – или поне така биха казали хората, ако въобще се доверя на някого. Трябва да се боря сама, като се придържам към разбирането, че е обичайно болните от анемия да са обсебени от нездрави фантазии. Само да не бях чела онези ужасно натрапчиви думи на Барет...

– Барет? Какво ли може да има предвид, Мей?

– Чакай малко. Барет? Да не би да говори за „Традициите на графството“ от Барет... Забелязах един том в библиотеката. Нека проверим, може да ни подсказе нещо!

Намериха бързо книгата, при това пасажът, за който Джералдин споменаваше, беше подчертан.

В Клийв си спомних за още една от онези традиции, така бързо изчезващи на фона на все по-доброто образование. Свързана е със старата вяра във вампири – духове на зли мъртъвци, които през нощта могат да приемат човешка форма и да обикалят в търсене на жертви. Веднъж заловени, предполагаемите вампири били погребвани с пълна с чесън уста и кол, забит в сърцето. Това трябвало да ги обезвреди или поне да ги задържи на конкретното място.

Преди около тридесет години един старец ми посочи дърво, за което се говорело, че е израснало от такъв кол. Доколкото мога да си спомня, това беше необичаен сорт смрадлика. Сега тя се намира в градината на стария Грейндж, която неотдавна бе разширена...

– Да излезем в градината – каза г-жа Уоткъм и наруши продължително възцарилото се мълчание. – Искам да видиш онова дърво.

Ранната зора беше озарила небето с руменината си, а храстите, цветята и дори росата по тревата улавяха и отразяваха

част от розовото ѝ сияние. Единствено смрадликата се открояваше – мрачна и заплашителна. През нощта листата ѝ се бяха изпъстрили с отблъскващо пурпурни петна и изглеждаха тлъсти, надути, неестествено жизнени – като листата на някакъв едър отровен бурен.

Госпожа Уоткъм я гледаше от разстояние и говореше с уплашен, дрезгав тон:

– Виж, Хилари! Изглеждаше точно така, когато... когато умря Джералдин!

* * *

Когато се свечери, краят на моравата вече беше необичайно пуст. На мястото на старото дърво лежеше огромна купчина тлееща жарава – наистина огромна, защото смрадликата беше твърде напоена с тъмен и лепкав сок, за да може да изгори без помощта на големи количества от друг дървен материал.

Изминаха много седмици, преди Айрини да се възстанови достатъчно, за да може да стигне до малкия гроб на Спот. Изненада се, като го откри почти скрит от избуял чесън.

Хилари обясни, че това било единственото растение, което успяло да се хване там.